

УДК 338.27
ББК 65.050.2

Лучик В.Є.¹, Лучик С.Д.²

**НАУКОВИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

¹Подільський державний аграрно-технічний університет,
Міністерство аграрної політики та продовольства України,
кафедра математичних дисциплін і моделювання,
32300, Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський,
вул. Шевченка, 13,
тел.: 0977008416,
e-mail: luchikvasil@mail.ru

²Подільський державний аграрно-технічний університет,
Міністерство аграрної політики та продовольства України,
кафедра соціальної політики і інформаційних технологій,
32300, Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський,
вул. Шевченка, 13,
тел.: 0977883470,
e-mail: luchiksvetlana65@mail.ru

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність стратегічного підходу до управління регіонами, який поєднає політичні, економічні, демографічні, соціальні, культурні й екологічні заходи, дозволить координувати вертикальні та горизонтальні чинники регіонального розвитку, розподіляти відповідальність за розвиток між всіма рівнями влади. Доведено, що саме стратегічне управління і комплексне планування соціально-економічного розвитку регіонів сприятиме підвищенню їхньої конкурентоспроможності.

Ключові слова: науковий інструментарій, політика регіонального розвитку, стратегія регіонального розвитку, стратегічне управління і планування.

Annotation. The article substantiates the need for a strategic approach to managing the region that will bring together political, economic, demographic, social, cultural and environmental initiatives, will coordinate horizontal and vertical factors of regional development, share responsibility for development between all levels of government. Proved that strategic management and integrated planning of socio-economic development will increase their competitiveness.

Keywords: scientific instruments, regional development policy, regional development strategy, strategic management and planning.

Вступ. Основною метою Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року визначено створення умов для підвищення конкурентоспроможності регіонів, забезпечення їх сталого розвитку на сучасній технологічній основі, високої продуктивності виробництва та зайнятості населення, що дасть можливість забезпечити динамічний збалансований розвиток країни в цілому, наблизити рівень життя до європейських стандартів і створити умови для посилення економічної активності в усіх регіонах країни [1]. Сьогодні цілком очевидно, що до 2015 р. ця мета досягнутою не буде. Тому надзвичайно актуальною стає проблема вдосконалення наукового інструментарію стосовно реалізації політики регіонального розвитку в Україні, розробки механізму та визначення пріоритетів розвитку регіонів.

Проблемі розробки сучасних наукових інструментів реалізації політики регіонального розвитку присвячені праці багатьох учених-економістів як вітчизняних, так і зарубіжних: Г.Щедровицького, Н.Перфілової, В.Василенка, В.Медведь, Т.Савельєвої, З.Пушкар, Б.Пушкар, М.Кравченко та ін. Але, незважаючи на значний обсяг публікацій

і досліджень із цієї тематики, необхідною стає потреба в розробці сучасного наукового інструментарію, на основі якого держава має реалізувати політику розвитку регіонів України, що сприятиме поступовому пом'якшенню міжрегіональних диспропорцій, зменшенню ризиків утворення депресивних територій та захистить суспільство від значних витрат на відновлення належних умов їх життєдіяльності.

Постановка завдання. Метою статті є узагальнення та вдосконалення наукових інструментів реалізації політики регіонального розвитку в Україні. Методологічною базою дослідження стали загальнонаукові методи пізнання: системний, діалектичний, логічний, синергетичний та історичний.

Результати. Інструменти, що використовуються у світовій практиці для реалізації політики регіонального розвитку, надзвичайно різноманітні. З точки зору П.Г.Щедровицького, мистецтво регіональної політики полягає в тому, щоб, використовуючи наукові інструменти, дати регіону мінімум, проте мінімум, достатній для його розвитку [2].

Інструментарій реалізації політики регіонального розвитку застосовується як на макро-, так і мікроекономічному рівні й спрямований, як правило, на вирівнювання міжрегіональних диспропорцій та стимулювання розвитку окремих регіонів. Дія інструментів макроекономічного рівня поширюється на всі регіони. Інструменти ж мікроекономічного рівня спрямовані на селективну підтримку окремих регіонів різними методами.

Важливим практичним інструментом реалізації державної регіональної політики є чіткий законодавчий розподіл повноважень, відповідальності та фінансово-економічної бази між різними рівнями управління: загальнодержавним і регіональним.

Верховна Рада України визначає головні напрями державної регіональної економічної політики, а Президент скеровує діяльність державної виконавчої влади на розв'язання найважливіших проблем соціально-економічного розвитку регіонів, видає нормативно-правові акти із цих питань, очолює Раду регіонів при Президентові. Уряд України окреслює державні пріоритети й затверджує державні програми соціально-економічного розвитку регіонів, забезпечує їх виконання, бере участь у створенні системи економічних регуляторів, нормативної та методологічної бази, просторового розміщення продуктивних сил. Уряд АР Крим, місцеві органи державної виконавчої влади забезпечують збалансований економічний і соціальний розвиток відповідних територій, реалізують рішення Президента України, Кабінету Міністрів України щодо структурної перебудови економіки, роздержавлення і приватизації майна, земельної реформи, соціального захисту населення тощо.

Роль держави стосовно забезпечення розвитку регіонів не обмежується лише регуляторними функціями стимулювання економічного зростання, раціонального використання трудового потенціалу, забезпечення прогресивних зрушень у галузевій і територіальній системах, підтримки експорту продукції та послуг. Головною метою державного управління регіональним розвитком стає забезпечення економічної й соціальної стабільності, захист вітчизняних виробників на світових ринках, правовий перерозподіл доходів громадян, гармонізація майнових відносин, зміцнення існуючого ладу, демократизація управління, інтеграція держави в європейські та євроатлантичні структури тощо.

Регіональні органи влади забезпечують управління функціонуванням регіону й управління його розвитком. Значимість останнього полягає в тому, що воно надає процесу такої спрямованості, яка веде, з одного боку, до збереження даної соціально-економічної системи, а з іншого, – до подальшого нарощування змін, що забезпечать прогрес у регіональній діяльності.

Управління соціально-економічним розвитком регіону здійснюється за допомогою широкого спектра різних концепцій, стратегій, програм, конкретних дій і одноразових заходів, якими влада прагне стимулювати розвиток економіки регіону: створити нові

робочі місця, збільшити податкову базу, розширити можливості для певних видів економічної активності.

Наявність обґрунтованої концепції функціонування і розвитку є необхідною умовою прийняття об'єктивних рішень з управління регіонами. Концепція має бути розроблена для виконання двох важливих завдань: по-перше, формування цілісної системи економічного прогнозування та планування в Україні, по-друге, соціально-економічного розвитку на довго-, середньо- та короткостроковий період, що формується перед початком роботи над планом або прогнозом.

Особливого значення вироблення концепції набуває під час обґрунтування стратегії розвитку економіки на регіональному рівні, для чого здійснюється вибір пріоритетів територіального розвитку. Стратегія виступає не лише як інструмент обґрунтування, вироблення та реалізації довгострокових цілей і завдань виробничого, науково-технічного, економічного, організаційного й соціального характеру, а і як чинник, що регулює діяльність об'єкта доти, доки визначені цілі й завдання не будуть виконані. Вибір тієї чи іншої стратегії визначається зовнішніми умовами, у той час як її реалізація залежить від внутрішньої організації та виконання кожного виду діяльності.

Своєрідним фільтром, за допомогою якого встановлюють найпривабливішу стратегію з набору сформованих стратегічних альтернатив, є стратегічний аналіз. Головним завданням такого аналізу є визначення резервів розвитку, попередження негативних явищ у діяльності регіону, раціоналізація управління регіоном і прогнозування тенденцій його функціонування на базі отримання достовірної системної інформації, яка надалі стане підґрунтям до вибору оптимального стратегічного курсу соціально-економічного розвитку регіону.

Отже, концепція регіону являє собою цілеспрямований комплексний документ, що охоплює систему найважливішої політики розвитку регіону в стратегічній перспективі на основі необхідної і достатньо економічної самостійності. Концепція соціально-економічного розвитку включає загальне уявлення про стратегічні цілі та пріоритети, економічну політику держави та її найважливіші напрями, засоби реалізації намічених цілей. У ній дається визначення політики держави щодо найважливіших економічних процесів, які, імовірно, відбудуться в країні в майбутньому, і формується ставлення до них держави в особі законодавчої та виконавчої влади.

Стратегія регіонального розвитку держави, що встановлює основні цілі й завдання розвитку країни на конкретний період, є одночасно основою для розробки у своєму складі збалансованих між собою стратегій економічного розвитку регіонів. Стратегія економічного розвитку регіонів являє собою систему заходів, спрямованих на реалізацію довгострокових завдань соціально-економічного розвитку держави з урахуванням раціонального вкладу регіонів у їх розв'язання, що визначається реальними передумовами й обмеженнями їхнього розвитку. Вона враховує проблеми території, її ресурси й надає структуру, координацію й зміст системних заходів, спрямованих на її соціально-економічний розвиток. Вибрана стратегія може змінюватися залежно від соціально-економічної і політичної орієнтації держави на конкретному етапі розвитку, а також зовнішньоекономічної ситуації.

Слід відмітити, що законодавча база, яка стосується регіонального розвитку, має бути цілісною та органічно пов'язаною із законодавчою базою, яка регулює питання національної безпеки. Концепція соціально-економічного розвитку регіону розробляється профільним міністерством, розглядається і затверджується Кабінетом Міністрів України. Державну стратегію регіонального розвитку ухвалює уряд, і вона повинна мати силу закону, як і Стратегія національної безпеки, оскільки регіональні диспропорції – це загроза національній безпеці, а підвищення конкурентоспроможності регіонів може стати одним із шляхів усунення цієї загрози та основою для консолідації країни.

Відповідно, і Кабінет Міністрів, і місцеві державні органи виконавчої влади й органи місцевого самоврядування мають підходити до її виконання як до виконання закону.

Не можна не звернути увагу на те, що пріоритетами регіонального розвитку визнається підтримка депресивних і проблемних регіонів, а стратегія розвитку більш-менш благополучних регіонів залишається прерогативою самих регіонів. Однак практика орієнтації регіональної політики на “вирівнювання” рівнів розвитку регіонів конфліктна й навіть загрозлива. Сильні регіони починають претендувати на особливе положення в державі, відмовляючись при цьому субсидіювати менш розвинені й проблемні.

Заявлений у Концепції [3] державний підхід до розвитку регіонів лише з позиції керівництва й управління не може бути ефективним. Державна стратегія регіонального розвитку повинна мати цілісний характер, реально враховувати позиції всіх учасників регіонального розвитку. Зберігаючи за державою адміністративну функцію, організація регіонального розвитку повинна реалізовуватися шляхом ефективної співпраці органів державної влади та всіх активних центрів влади в суспільстві.

Регіональне програмування вносить у систему політики регіонального розвитку елементи перспективності, орієнтованості на тривалі зміни у сфері вдосконалення організації суспільства, перетворює систему заходів на засіб досягнення визначених цілей господарського розвитку. Тому важливим інструментом практичної реалізації політики регіонального розвитку є цільові програми. Підставою для розроблення регіональної цільової програми є існування проблеми на рівні регіону, розв'язання якої потребує залучення бюджетних коштів, координації спільних дій місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій; наявність у місцевому бюджеті реальної можливості ресурсного забезпечення виконання заходів програми й відповідність мети програми пріоритетним напрямкам розвитку регіону. Структура та принципи розроблення соціально-економічних програм регулюються законами України та нормативно-правовими актами. Проблема полягає в тому, що жоден із цих документів не встановлює чіткої структури та методики розробки регіональних цільових програм, методології оцінки їхньої ефективності й механізмів їхнього фінансування.

До числа основних проблем, які зазвичай виникають під час реалізації державних програм (у тому числі регіональних), належать: невідповідність одержуваних результатів раніше поставленим цілям (зафіксовані в офіційних документах цілі програми не є елементом повсякденного життя для учасників програми, а використовуються виключно для обґрунтувань у формальних фінансових документах); немає чітко налагоджених механізмів використання результатів попередніх років у проектах наступних років. Це дозволяє стверджувати, що одна із суттєвих причин низької ефективності та результативності виконання регіональних цільових програм розвитку полягає в несистемному її представленні як документа [4].

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, на кінець 2011 року діяли 63 державні цільові програми, які реалізовувалися згідно із законами України (11 законів) і постановами Кабінету Міністрів України (52 постанови) [5]. Зростання кількості регіональних програм спричинило порушення принципу відбору найважливіших територіальних проблем для програмного планування, зниження системності в розробці та прийнятті програм, збільшило кількість не пов'язаних між собою програм. Не відбулося очікуваного переходу від програмного планування до програмного управління, що передбачає чітке визначення джерел фінансування бюджету програми та відповідальних посадових осіб за виконання конкретних розділів програми.

Таким чином, наявність великої кількості державних цільових програм призводить до неефективного використання бюджетних коштів і не дає можливості досягнути поставлених цілей. Державні замовники цільових програм не зацікавлені як в оптимізації їхньої кількості, так і в запровадженні жорсткої системи контролю за їхнім виконанням,

оскільки це, з одного боку, дозволяє списувати постійне невиконання програм на їхнє незадовільне фінансування, а з іншого, – виключає настання відповідальності чиновників за їхнє неефективне виконання.

Отже, завдяки цільовим регіональним програмам, відбувається планування регіональних замовлень, середньо- й довгострокових завдань, підтримується взаємозв'язок з відповідним бюджетом. Регіональна цільова програма виступає інформаційним ресурсом, який дає змогу оцінити видатки бюджету, орієнтовані на конкретні результати, що отримуються за рахунок цих видатків. Тому регіональне програмування не лише інструмент планування, а й інструмент управління соціально-економічним розвитком регіонів.

Для посилення контролю за реалізацією регіональних цільових програм потрібно запровадити процедури суспільної та наукової експертизи програм, персональну відповідальність чітко визначеного кола урядовців і посадових осіб, а також закріпити на законодавчому рівні критерії виконання програмного документа та терміни звітності уряду перед Верховною Радою та Президентом України.

Таким чином, в Україні і держава, і місцеві органи самоврядування повинні безпосередньо відповідати за політику регіонального розвитку. Державна політика має формуватися саме на рівні регіону з можливістю приймати самостійні економічні рішення, розробляти плани розвитку соціальної сфери. Щоб координувати вертикальні чинники регіонального розвитку, які охоплюють сукупність економічних і соціальних видів діяльності, зайнятість і освіту, технології й інновації, охорону та розвиток навколишнього середовища, з горизонтальними, що враховують диспропорції розвитку та відносини між полюсами зростання й периферійними та сільськими районами, потрібно розподіляти відповідальність за розвиток між усіма рівнями влади.

Як слушно зазначають В.М.Василенко, В.Ю.Медвідь, Т.М.Савельєва, механізм реалізації державної підтримки економічного розвитку регіонів повинен забезпечувати як справедливе досягнення необхідного рівня добробуту населення в межах окремого регіону, так й ефективне використання економічного потенціалу кожного регіону з метою забезпечення належного рівня загальнонаціональної безпеки [6, с.10].

Питаннями регіонального розвитку в Україні займаються не тільки державні структури, а й серйозні недержавні аналітичні центри. Проблема полягає в тому, що їхні розробки та рекомендації в більшості випадків не враховуються органами державної влади, особливо на регіональному рівні. Причина приховується у відсутності взаємодії між неурядовим сектором і владою. Отже, потрібний механізм залучення неурядових організацій до розробки регіональних програм.

У Державній стратегії регіонального розвитку зовсім не визначено напрями співробітництва регіонів з міжнародними організаціями, хоч участь окремих регіонів, наприклад в Асамблеї європейських регіонів, відома й помітна. Інші регіони теж прагнуть інтеграції до міжнародного співтовариства задля підвищення конкурентоспроможності територій.

Отже, у структурі концепції державної регіональної політики повинні бути визначені:

- соціальна, екологічна, структурна, аграрна політика;
- регіональна науково-інноваційна політика, політика розвитку важливих комплексів спеціалізації та розвитку продуктивних сил;
- політика розвитку системи розселення, підготовки трудових ресурсів і зайнятості;
- політика розвитку виробничої інфраструктури, ринкової інфраструктури;
- інвестиційна та зовнішньоекономічна політика;
- антимонопольна, фінансово-бюджетна й податкова, регіонально-кредитна політика та розвиток банківської системи;
- політика розвитку відносин власності [7, с.101].

Водночас чіткий розподіл повноважень між рівнями влади зумовлює наявність особливих механізмів і відповідних їм інституцій, які забезпечують функціонування державних та місцевих фінансів. Бюджети є важливою складовою регіональних фінансів. Саме бюджети акумулюють кошти, за допомогою яких регіональні органи влади покликані забезпечити комплексний і пропорційний розвиток виробничої та невиробничої сфер регіону. За допомогою місцевих бюджетів держава активно проводить соціальну політику, здійснює фінансування освіти, охорони здоров'я, будівництво й утримання доріг, комунальне обслуговування.

З іншого боку, суперечність бюджету як фінансового інституту державної влади полягає в тому, що через бюджетний механізм здійснюється перерозподіл ВВП, доходів громадян, а всякий перерозподіл породжує суперечності між економічними інтересами окремих соціальних груп і територій.

Досвід розвинутих європейських країн свідчить, що саме регіони стають локомотивами економічного розвитку й це сприяє підвищенню ефективності фінансової системи в цілому. Механізм вирівнювання міжбюджетних відмінностей заснований на вилученні зароблених фінансових ресурсів у регіонів-донорів і розподілі їх через державні фонди регіонам-реципієнтам. Якщо політика регіонального розвитку країни спрямована на підтримку розвитку регіонів-лідерів, то, дотримуючись базових соціальних стандартів для кожного регіону, пріоритетом стають інвестиційні проекти економічного розвитку цих регіонів, а критерієм для вкладення державних грошей є економічний ефект від державних інвестицій. При цьому регіональний рівень прийняття рішень оснащується інструментами розвитку й повноваженнями, достатніми для ведення ефективної внутрішньорегіональної економічної політики, а також установлюється баланс у розподілі інструментів розвитку між центром і регіонами.

Проблема України полягає у відсутності стрункої ієрархії адміністративно-територіальних одиниць, що веде до неможливості чіткого розмежування повноважень і бюджетів між органами місцевого самоврядування, що діють у цих одиницях. Наявність у складі міста інших міст чи селищ, які мають свої органи місцевого самоврядування з такою ж компетенцією, як міські органи, значно ускладнює питання розпорядження землею, установлення системи місцевих податків, визначення оптимальної мережі бюджетних установ та формування бюджетів "великого" міста й міст чи селищ, що входять до його складу. Тому місцева влада сьогодні виступає в ролі регіональних філій центральних органів влади. Проблема передачі повноважень та управління фінансовими ресурсами від центру до регіонів з метою підвищення ефективності бюджетної системи держави є надзвичайно важливою й актуальною. В умовах переважання функціонування суб'єктів господарювання недержавної форми власності, які володіють досить значною кількістю фінансових ресурсів і до того ж безпосередньо не підпорядковуються органам державного управління і місцевого самоврядування, обґрунтування регіональної політики як інструмента фінансового забезпечення реалізації цілей сталого розвитку регіону набуває особливого значення.

Отже, подолання диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів країни як основне завдання регіональної політики держави повинна вирішуватися переважно за рахунок стимулювання використання внутрішніх ресурсів регіону. Фінансова підтримка відсталих, слаборозвинутих регіонів у вигляді прямих фінансових трансфертів має бути лише надзвичайним або допоміжним заходом. Методи стимулювання інвестицій, засновані на наданні різного роду пільг, ефективні тільки в поєднанні з поліпшенням загального інвестиційного клімату регіону за рахунок розвитку інвестиційної інфраструктури й підвищення ефективності управління інвестиційними процесами.

Сформульована мета вітчизняної державної регіональної політики цілком узгоджується з основоположним принципом державної політики у сфері соціального захисту.

Він полягає в тому, що держава через органи державної влади повинна забезпечувати гарантовані соціальні права всім громадянам, незалежно від віку, соціального становища чи місця проживання, створювати рівні умови для життєдіяльності всім категоріям населення, забезпечувати більш адекватний перерозподіл національного багатства [8]. Тобто йдеться про єдині стандарти якості життя громадян, які мешкають у будь-якому селі, селищі, місті чи столиці.

Відповідальність органів державної влади сьогодні визначається не відповідальністю за конкретні показники соціально-економічного розвитку регіонів (за них відповідають багатодіючі учасники економічних і соціальних відносин), а наповнюється якісно іншим змістом – відповідальністю за вибір стратегічного курсу та напрямів соціального культурно-духовного розвитку країни та її регіонів.

Таким чином, Концепції розвитку регіонів є найбільш динамічною ділянкою сучасних теоретичних досліджень в економіці, мета яких – розробка комплексного механізму вирішення проблем регіонального розвитку, що включає в себе вирівнювання рівнів окремих регіонів, створення міжрегіональних виробничих комплексів, ефективне використання внутрішніх ресурсів регіону. З одного боку, кожен регіон займає певне місце в системі суспільного розподілу праці й повинен бути націлений на реалізацію загальнодержавної стратегії розвитку, а з іншого, – розробка ефективної державної стратегії має здійснюватися, виходячи як з первісної оцінки потенціалу та перспектив розвитку регіонів, так і з можливостей формування міжрегіональних науково-виробничих комплексів. Це дозволить вирішити завдання зміцнення економічної цілісності країни, зниження ступеня диференціації регіонів за рівнем розвитку, прискорення міжрегіональної інтеграції й одночасно створити умови для реалізації потенціалів розвитку окремих регіонів.

Висновки. Реалізація політики регіонального розвитку в Україні з використанням переважно застарілих інструментів і механізмів впливу, таких як державні цільові програми та пряме субсидування з державного бюджету, лише поглиблює диференціацію регіонів і посилює соціальну напругу в суспільстві. Сучасні інструменти у вигляді адміністративно-територіальної реформи, розмежування прав і повноважень між різними рівнями влади, механізму узгодженості стратегій регіонального розвитку не використовуються зовсім або не на повну силу.

Потрібний стратегічний підхід до управління регіонами, який поєднає політичні, економічні, демографічні, соціальні, культурні й екологічні заходи, дозволить координувати вертикальні та горизонтальні чинники регіонального розвитку, розподіляти відповідальність за розвиток між усіма рівнями влади. Саме стратегічне управління і комплексне планування соціально-економічного розвитку регіонів сприятиме підвищенню їхньої конкурентоспроможності.

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 р. № 1001 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 30. – Ст. 2132. – (Зі змін.)
2. Щедровицкий Г. П. Технологии регионального планирования: от индустриальной к инновационной модели / Г. П. Щедровицкий // Компас промышленной реструктуризации. – 2003. – № 5 (6). – С. 15–16.
3. Концепція державної регіональної політики. Затверджена Указом Президента України № 341/2001 від 25 травня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [//www.president.gov.ua](http://www.president.gov.ua).
4. Перфілова Н. М. Проектний підхід до управління державними фінансами / Н. М. Перфілова // Вісник Національної академії наук України: Математичні машини і системи. – 2009. – № 2. – С. 26–28.
5. Державні цільові програми мають працювати на курс реформ [Електронний ресурс]. – 2012. – 15 трав. – Доступ до ресурсу : <http://blog.liga.net/user/gsmityuh/article/9213.aspx>.
6. Василенко В. Н. Экономическое развитие регионов: сходство и различие : монография / В. Н. Василенко, В. Ю. Медведь, Т. М. Савельева ; [науч. ред. В. Н. Василенко] ; НАН Украины, Ин-т экономико-правовых исследований. – Донецк : Юго-Восток, Лтд, 2010. – 219 с.

7. Пушкар З. Стратегічне планування регіонального розвитку / З. Пушкар, Б. Пушкар // Українська наука : минуле, сучасне, майбутнє. – 2008. – Вип. 13. – С. 100–105.
8. Кравченко М. В. Розробка моделей організації управління соціальним захистом населення: національний та зарубіжний досвід / М. В. Кравченко, О. М. Петроє ; [за заг. ред. М. В. Пітцика]. – К. : Асоц. міст України та громад, 2007. – Кн. 19. – 250 с. – (Серія навчальних програм для працівників місцевого самоврядування).

References

1. Cabinet of Ministers of Ukraine. “On Approving the National Strategy for Regional Development 2015” *Official Herald of Ukraine* 30 (2006). Print.
2. Shchedrovitsky, G. “Technology Regional Planning: from an industrial to an innovative model”. *Compass industrial restructuring* 5(2003):15–16. Print.
3. “Decree of the President of Ukraine The concept of national regional policy № 341/2001 of 25 May 2001”. Web. <www.president.gov.ua>.
4. Perfilova, N. “Project approach to public financial management” *Proceedings of the National Academy of Sciences of Ukraine: Mathematical Machines and Systems* 2 (2009): 26–28. Print.
5. “The state targeted programs are run on a course of reform”. 15 May 2012. Web. <<http://blog.liga.net/user/gsmityuh/article/9213.aspx>>.
6. Vasilenko, V., V. Medved, & T. Savelyeva. *Economic development of regions: similarities and differences*. Donetsk: South-East Ltd, 2010. Print.
7. Pushkar, S. & B. Pushkar. “Strategic Planning for Regional Development”. *Ukrainian science: Past, Present and Future* 13(2008):100–105. Print.
8. Kravchenko, M. & A. Petroe. *Development of models of management of social protection: national and international experience*. Kiev: Association Cities and Communities of Ukraine, 2007. Print.

Рецензент:

Ткачук І.Г. – доктор економічних наук, професор, зав. кафедри фінансів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.

УДК 334.716:621.391

ББК 65.301

Меджибовська Н.С.

ФАКТОРИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІКТ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Одеський національний економічний університет,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра економічної кібернетики,
65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 8,
тел.: 0482356872,
e-mail: cyber@oneu.edu.ua

Анотація. У статті ідентифікуються чинники, що впливають на ефективність використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на промислових підприємствах. Для виконання цього завдання проведено дослідження 12 промислових підприємств міста Одеса й виділено 17 чинників, що характеризують рівень використання ІКТ на промисловому підприємстві. Для обробки результатів дослідження використані кореляційно-регресійний аналіз і метод експертних оцінок й аналізу. У результаті доведена гіпотеза про залежність ефективності використання ІКТ від рівня доходу (по суті – розміру) промислового підприємства.

Ключові слова: економічна ефективність, інформаційно-комунікаційні технології, промислове підприємство, рівень автоматизації, рівень технічної забезпеченості, електронний обмін інформацією.